

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Гутовська Ю. Ю.

Харківський національний університет міського господарства

імені О.М. Бекетова

науковий керівник – Карпушенко М.Ю., к.е.н., доцент

Харківський національний університет міського господарства

імені О.М. Бекетова

В основі діючої в Україні системи амортизації лежить ідея поступової заміни самого амортизованого об'єкту, його відтворення, тобто відтворення зношених фондів, а не створення вільних грошових коштів для розвитку його виробничої бази.

Встановлений П(С)БО №7 «Основні засоби» термін амортизації суперечить прийнятій у світовій практиці концепції амортизації, згідно з якою амортизація вважається не оцінкою або способом відновлення основних засобів (тобто мета відрахувань не зводиться строго до відновлення активу), а лише методом розподілу витрат на придбання активу (або будь-якої іншої прийнятої за базову вартість) по рокам строку його служби. Сучасна українська концепція амортизації була у свій час охарактеризована як “натуралістична”, що направлена на відновлення основних засобів у натуральній формі.

У МСБО 16 «Основні засоби» амортизацію активу починають, коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Амортизацію активу припиняють на одну з двох дат, яка відбувається раніше: на дату, з якої актив класифікують як утримуваний для продажу (або включають до ліквідаційної групи, яку класифікують як утримувану для продажу).

Отже, амортизацію не припиняють, коли актив не використовують або він вибуває з активного використання, доки актив не буде амортизований повністю. Проте, згідно з використаними методами амортизації, амортизаційні відрахування можуть дорівнювати нулю, якщо немає виробництва.

У класичному розумінні амортизація представляє собою відновлення грошових коштів підприємства, які воно витратило, підчас придбання або створення довгострокових активів. Такі активи переносять свою вартість на готовий продукт частинами залежно від періоду фізичного та морального зносу.

Активи, що амортизуються, в принципі призначені для використання більш ніж в одному виробничому періоді. Вони мають обмежений час корисного функціонування, протягом якого підприємство використовує їх у виробництві або для поставки товарів (послуг), здавання в оренду або для адміністративних цілей.

Оскільки витрати на основні засоби представляють собою відкладені витрати у діяльності підприємства, що реалізуються по мірі продажу продукції (послуг), амортизація виступає як розподілена на кілька фіскальних періодів ціна (або будь-яка оцінка, що прийнята за базову) основних засобів. Амортизаційні відрахування є формою використання подібних активів та включення їх використаних частин, що перейшли із складу активу у склад собівартості, у частину, що відіймається з валового прибутку підприємства.

З моменту введення у США податку на прибуток у 1909 р. податкові правила передбачають розумну (обґрунтовану) знижку для вартості, що амортизується, що виключається з доходу до розрахунку податку. Амортизація у наданому випадку розуміється не як відрахування для фінансування відновлення активу або його оцінки (подібне трактування можна знайти вже у монографіях 40-50-х років). Амортизацією вважається розміщення витрат або іншої базової оцінки дотикового активу (групи активів) систематичним та раціональним способом. Це процес розміщення, а не оцінку. Надане пояснення спирається на звіт про фінансові результати, у якому проти доходів облікового періоду виставляються минулі витрати (собівартість), у тому числі одна з їх частин – амортизаційні відрахування.

Друга концепція амортизації як способу зменшення вартості активу (між двома моментами часу) з метою заміни його у майбутньому виходить з балансу підприємства, де такий актив з кожним роком відображається по все меншій вартості. Ця оцінка носить назву “книжкової”, або бухгалтерської (book value).

Різниця між двома наданими підходами можна краще зрозуміти з точки зору амортизаційної політики самого підприємства. В одному випадку власник підприємства хоче адекватно відобразити витрати періоду з метою правильного (обґрунтованого) розрахунку оподаткованого прибутку, тобто частини валового доходу, що звільнюється від собівартості (концепція “розміщення витрат”); у другому отримати амортизаційний фонд (резерв) з єдиною метою – відновити актив у майбутньому (концепція “втрати вартості”). Реально тут можна простежити три виробничі ефекти одноразово: накопичення витрат, оцінка та відновлення. Але ж особлива увага повинна приділятися першому з них, щоб полегшити для підприємства використання звільнених від оподаткування грошових коштів. Важливе не те, буде чи ні відновлений актив у майбутньому, а те, чи дозволено підприємству окупити зроблені у свій час інвестиції у капітальні активи. Амортизаційні відрахування – частина виробничого капіталу, що переходить у форму товарного, або частину вартості основних засобів, що поступає з виробництва в обіг. Для будь-якого підприємства амортизаційні відрахування представляють собою спосіб поступового повернення іммобілізованих коштів (які у свій час підприємство витратило на придбання та створення амортизованого активу) у зворотні.

Неможливо достовірно визначити, на які цілі підприємство направляє суми амортизаційних відрахувань, що попали у зворотні кошти. Вони починають власний рух, не пов'язаний з основними засобами, на які вони нараховуються. Вони можуть бути вкладені у ті ж самі або інші необоротні

активи, а також у інші (не грошові) види зворотних засобів. Податкові органи повинні цікавитися виключно розміром амортизаційних відрахувань, а не їх подальшим використанням.

Отже, усі основні засоби, крім землі підвернені фізичному та моральному зносу, тобто під впливом фізичних сил, технічних та економічних факторів вони поступово втрачають свої якості та приходять до непотребу.

ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ОБЛІКУ

Железняк Д.О.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М.Бекетова*

науковий керівник – Гордієнко Н.І., к.е.н., професор

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М.Бекетова*

Основні засоби підприємства становлять основу їх матеріально-технічної бази, зростання і вдосконалення якої є найважливішою умовою підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, збільшення обсягу виробництва і підвищення технічного рівня. Основою для прийняття управлінських рішень є дані бухгалтерського обліку, отже виникає потреба у вдосконаленні системи обліку основних засобів у відповідності з міжнародними стандартами.

Основні засоби завжди були об'єктами дослідження багатьох науковців, таких як Ю.В. Азаровська, М.П.Войнаренко, Н. А. Пономарьова, О. В. Замазій, С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, І. Жолнер, С.М. Кафка, О.О. Река, Н.М. Пирець та ін. Не дивлячись на те, що над вирішенням даної проблеми працюють багато провідних вчених існує ряд питань які вимагають подальшого вивчення.

Метою статті є аналіз особливостей обліку основних засобів за міжнародними стандартами.

МСБО 16 "Основні засоби" розкриває інформацію, що стосується визначення, визнання, оцінки, амортизації, припинення визнання та розкриття інформації щодо основних засобів.

Під основними засобами розуміють матеріальні об'єкти, які підприємства утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей та які використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

Об'єкт основних засобів визнається якщо він відповідає визначенню (п.6 МСБО 16), і критеріям його визнання (п.7 МСФО 16). Кожен об'єкт основних засобів, який підприємство має намір взяти на баланс, повинен відповідати одночасно двом умовам: існує ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, отримає суб'єкт господарювання та собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.